

sidste af dem var *N. Collin*, som døde 1831, og med ham slutter Rækken af de svenske Præster ved Delaware.

Den svenske Befolkning var imidlertid alt mere og mere smeltet sammen med den engelske og havde efterhaanden antaget engelsk Sprog og engelsk Gudstjeneste; de svenske Kirker fik ogsaa til sidst engelske Præster og den episkopale Kirkes Ritual. Allerede midt i forrige Hundrebaar begyndte engelsk at vinde Overhaand mellem de svenske Kolonister, og dette viser sig bedst af den Omdannelse, som de svenske Slægtnavne undergik. Kun faa af disse ere blevne uforandrede, og de fleste af dem ere blevne angliciserede; saaledes f. Ex. er Bengtson forandret til Bankson, Bonde til Boen, Jonasson er blevet til Jones, Gustafsson til Justis, Torsson til Tossa o. s. v.

Med Hensyn til Stednavnene findes der for Tiden kun faa, som minde om deres svenske Oprindelse. Saa-danne ere i New Jersey *Swedesboro* og *Elsingborou* (fordum Elfsborg), i Delaware Floden *Christiana* (fordum Kristina), Byen *New Castle* og *the old Swedes church* i Byen Wilmington, i Pennsylvanien den svenske Kirke i *Wleacoa* ved Philadelphia samt *the Swedesburg church*

ved Floden Schuylkil, den samme Kirke, der under Verdensudstillingen gjæstedes af Svenskerne med Prins Oscar i Spidsen.

Det bedste og smukkeste Minde om Sveriges gamle Koloni ved Delaware er dog den Agtelse og Hæder, hvormed den omtales i Amerika. De svenske Kolonister staa for Nordamerikaneren sammen med de engelske Pilgrimsfædrer omgivne af et idealt Skjær, og alt, hvad der hører til dem, værnes paa det omhyggeligste. Nordamerikanerne have med Pietet søgt efter alle Spor af de svenske Kolonisters Virksomhed, de have udgivet flere Skrifter om Nya Sverige, og de ere i Færd med at rejse en Mindestøtte paa det Sted, hvor de svenske Kolonister stego i Land for 241 Aar siden. Alt dette vidner om en Erkjendelse af, at Sverige har givet et ikke ringe Bidrag til den storartede Kultur, der er opstaaet i Nordamerika. Maatte ogsaa de Nordboer, som i vor Tid prøve deres Lykke i Nordamerika, i Fremtiden gjøre sig lige saa fortjente til et hæderligt Eftermæle, som de svenske Kolonister ved Delaware, og maatte de lige saa længe bevare Kjærligheden til det gamle Fosterland!

Guldejerne i alle Jordens Lande,

af **J. Hoffmeyer**, Adjunkt i Aarhus.

I.

Herodot siger i sin *Historie* (*), at de kostbareste Frembringelser komme fra de yderste Lande i Verden. Mod Øst ligger Indien yderst, og her frembringes foruden andre Ting Guld i umaadelig Mængde, baade af Miner, guldførende Floder og ved Røveri fra andre. Mod Syd ere Arabien og Æthiopien yderst, og det sidste frembringer ligeledes Guld i Mængde. I det nordligste Evropa findes dog det allermeste Guld; men han kan intet sige om, hvorledes det vindes. Man siger, at Ari-masperne, énøjede Menneker, røve det fra Griffene. — Dette Udsagn af *Herodot* stiller *Humboldt* i Spidsen for sine Undersøgelser over Guldproduktionen, og det giver ogsaa en bestemt og senere stadfæstet Angivelse af, hvorfra det Guld kom, som i Oldtiden naaede til Grækenland. Det maa imidlertid vel huskes, at *Herodots* Evropa strækker sig meget langt mod Øst, og at det nordligste Evropa efter *Herodots* Opfattelse meget vel kan søges i

*) III, 106 o. flg.

det nordlige Asien. Her saa vel som i Indien og i Æthiopien ligge ogsaa de ældste Guldgruber, hvormed der kan meldes noget. Om de første og sidste kan det med Bestemthed siges, at de ere drevne i en Tid, da der ikke kjendtes Jærnedskaber, men kun Redskaber af Kobber eller Bronze.

Saa vel i Sibirien som ved Ural findes talrige Levninger af denne gamle Drift, der i Folkemunde tillægges det samme Folk, til hvem ogsaa de sibiriske Gravhøje henføres, nemlig Tjuderne. I Daurien fortæller *Ritter* (*), at der findes talrige Slakkehøje og Grubelevninger samt Gravhøje med overmaade mange Guldsager (**). I Krasnojarsk var tidligere Gravguld saa hyppigt, at paa *Gmelins* Tid (***) kunde Folk der endnu huske, at man havde kun-

*) Asien, II, 325 o. flg.

**) Ved *Schulba* saa *Pallas* en meget stor Gravhøj, som var udgravet af Omegnens Bønder, og hvori der var fundet over 42 Pd. Guld.

***) Rejse durch Sibirien, 1751—52.

net købe et Kvint indsmeltet Guld for omtr. 1½ Krone*). I Begyndelsen af det 18de Aarhundrede gav Peter I Befaling til at opkjøbe alle disse Guldsager, som siden den Tid gjemmes i St. Petersburgs og et sibirisk Museum, i Barnavl. Tjudernes Bjærgværksdrift har efterladt sine Spor lige fra Amurs mellemste Løb mod Øst og til Volga og Urals Fod mod Vest. Der er Levninger saa vel af Grubedrift som af Guldvaskerier; men ingen Steder have Arbejderne kunnet gaa ned til nogen stor Dybde paa Grund af de mangelfulde Redskaber. De egenlige Tjudergrave indeholde kun Kobber- og Stenredskaber**), lige saa vel som de forladte Gruber; derimod er der Grave fra et nyere Folk, Hakas, Østkirgisere, som foruden Guld og Sølv indeholde Jærredskaber. I Guldsandet i Sibirien findes Knokler af uddøde Dyr, det tyknæsede Næsehorn, Mamuten og Uroxen, sammen med Stenredskaber, der synes at have været brugte ved en gammel Bearbejdelse af disse Lejer***).

Hvem disse Tjuder have været, er vel endnu ikke ret klaret. Ritter†) holder dem for at være de af Herodot††) omtalte enøjede Arimasper, til hvem Issidonerne drog hen for at købe Guld og føre det til Tanais (Don) og Pontus, hvor atter Grækerne købte det af dem. Heeren†††) mener, at Arimaspernes Sæde maa søges sydligere, i Grænselandene ved det lille Bukari, og at Sædet for Fabelen senere skulde være lagt længere Nord paa. Issidonerne og Massagerne boede paa Grænsen af de rige Bjærglande i Mellemasien, og fra dem førte en Handelsvej til Baktra, hvor Guld var en af de vigtigste Varer. Humboldt†*) lægger derimod ligesom Ritter Arimaspernes Sæde op nord for Altajbjergene. Fra dem førtes Guldet gennem den Steppe, hvor nu den mellemste Kirgisørhorde færdes, til den mæotiske Bugt (det asovske Hav) eller til Handelspladserne ved Floden Fasis, en lille Flod, som nu hedder Rion, og som falder ud i den østligste Del af det sorte Hav. Denne Flod sattes — i al Fald paa Herodots Tid — som Grænse mellem Asien og Evropa†**). Eichwaldt har†***) identificeret Tjuderne med Strabons Aorser og Siraker i Syd-Rusland, Nutidens Erser og Syræner, som drev betydelig Handel med

de græske Kolonier paa Pontus's Nordkyst. Gjennem dem fik Grækerne meget Guld fra Altaj og Ural. Det altajske Kvarterguld er stærkt sølvholdigt og gjenkjendes i største Delen af de gamle Smykker, som ere fundne i Kertsj og Skytergravene i det sydlige Rusland. Ikke alene Landet nord for Altaj er rigt paa Guld; ogsaa i Turkestan findes Guldlejer, som allerede have givet Udbytte i Oldtiden. I Øst-Turkestan i Omegnen af Kotan kjendes nu til Dags Guldminer paa 22 Steder. Forsyth*) anslaaer Udbyttet, som skal være blevet mindre efter Kinesernes Fordrivelse, til omtr. 500 Pd. aarlig (620,000 Kr.). Przwalsky**) anslaaer det Guld, der fra Bjærgværkerne i Keria aarlig flød i Jakub Beks Kasse i Kasjgar, til endog („efter Forlydende“) omtr. 2000 Pd.***)

Naar Heeren vil henføre Herodots ovennævnte Beretning om de indiske Guldlande, hvor Guldet baade blev gravet op af Miner og udvasket af Flodsand, til Bukariet, synes han dog at have Uret; thi ved det indiske Guld har Herodot sikkert kun tænkt sig det Guld, der førtes ad den indiske Handelsvej, medens Guldet fra Bukariet kun kan være gaaet ad den store mellemasiatiske Handelsvej til Pontus. Sagnet om Argonavternes Tog til Kolkis for at hente det gyldne Skind har man villet sætte i Forbindelse med Guldvaskerier i Kaukasus, hvor Kolkierne siges at have vasket Guld. Denne Bjærgkjæde er dog nu til Dags fattig paa Guld. Radde†) omtaler vel, at der findes Guld ved Rionfloden og ved Ingur i Svanetien i Transkaukasien; men Mængden er for ringe til, at Vask kan betale sig. I Lille-Kaukasus har Clemeneff 1868 bragt grovkornet Guld for Dagen fra Akstafas Kilder, men heller ikke i betydelig Mængde††). Naar man henviser til, at Guldvaskerne i Asien†††) og i vore Dage endog i Kalifornien benytte Haarsiden af Dyreskind til at opsamle det fine Guldstøv ved Udvaskningen, og der-

*) Ost-Turkestan und das Pamir Plateau. Peterm. Mittheil. Ergänzht. 1877, 64.

**) Reise an den Lob-Nor und Altyn-Tag. 1876—77.

***)) Ligeledes Ritter, Asien, VII, 353, hvor denne Drift omtales som Vaskning. Rimeligvis er her begge Slags Drift.

†) Vier Vorträge über den Kaukasus. Peterm. Mittheil. Ergänzht. 1874, 53.

††) Derimod fandtes der i Oldtiden meget Sølv i Kaukasus. Det omtales allerede hos Homer (II, II, 301). Genoveserne anlagde senere, da de bleve Herrer over det sorte Hav, Sølvgruber her, hvoraf der endnu ses Spor (Müller, Saml. russ. Gesch. II, 14.)

†††) Ritter omtaler, at i Oldtiden vandtes Guldet i Indus og flere andre Floder paa denne Maade, ligesom i Kolkiernes og Sintiernes Land, samt Transsivania endnu i det 16de Aarhundrede. (Asien, VII, 660.)

*) 1 Kvint Guld har i dansk Mønt en Værdi af 12 Kr. 40 Øre.

**) A. Humboldt, Rejse i Rusland, 148.

***)) Eichwaldt i Bullet. d. naturf. Gesellsch. von Moskov, 1860, 4de Hefte.

†) Asien, II, 336.

††) III, 116. IV, 27.

†††) Ideen, I. II Abth., 286.

†*) Kosmos, II, 133.

†**) Her. IV, 45.

†***) Alte Geographie des südlichen Russlands, Berlin. 1837.

ved tror at finde Betydningen af det „gyldne Skind“, som Jason og hans Stalbrødre hentede, er denne Forklaring dog temmelig tvungen. Rimeligere er det i Argonavtertoget, der udgik fra Jolkos, Minyernes By, at se en mytisk Fremstilling af Grækernes Forsøg paa ved Expeditioner at aabne den tidligere kun for Fønikerne kjendte Handelsvej til det østlige Pontus, Stapelpladsen for Guldhandelen med Nord- og Mellemasien.

Vende vi os atter til de i *Mellemasien* kjendte Guldlejer, kan anføres, at Guldværker omtales fra flere Steder langs det vestasiatiske Højlands Nordrand. I Fergana, det tidligere Kanat Kokand, findes Guld*); ligeledes i den persiske Provins Korasan i enkelte af Floderne**), og i Kurdistan ved Kufra er der Guldgruber***). I Aaret 1699 opdagede Russerne Guld i en Flod, der kommer fra Syd-Sibirien og falder ud i det kaspiske Hav †). Berømte fra Oldtiden, men nu rimeligvis udtømte, ere Guldvaskerierne i *Lydien*. Her indeholdt Bjergene Tmolos meget Guld, som førtes ned i Floderne Paktolos og Mæander. Der vides dog ikke at være anlagt Bjergværker her, men Guldvaskerierne vare af stor Betydning, og de lydiske Kongers Skatkamre siges at have været fulde af Guldstøv ††); Lydierne vare jo ogsaa et stort Handelsfolk, der vistnok gjorde ivrig Brug af Guldet, og det fortælles om dem, at de vare de første, der benyttede det til Mønter †††).

Hvor vidt der fra det *østasiatiske Højland* i Oldtiden er ført Guld mod Vest, er vanskeligt at sige. Ktesias's Beretning om Indiernes Tog efter Guld til Griffenes Land antages af Heeren †*) at sigte til Ørkenen Kobi, der af den kinesiske rejsende, Hiuen thsang (fra Begyndelsen af det 7de Aarhundrede) beskrives som guldrig. Dette Guld er imidlertid — hvis ikke hele Beretningen skyldes en Sammenblanding af Sagnene om Arimasperne og om de guldgravende Myrer i Tibet — blevet udført over Indien, i det det ad mange Omveje synes at være kommet til Abhiva, Indus' Munding og Malabarkysten †**). I det 10de Aarhundrede have Karavaner fra Kobi ført Guld til Sibirien og Peter den store udrustede i Anledning af Guldet en Expedition til disse Egne. I Kina findes

endnu sikkert talrige Guldvaskerier; thi Guld nævnes i de kinesiske Geografier som et Produkt fra mange Provinser. Geografen Sung Tseu siger saaledes, at der er 100 Steder i Riget, hvor der vindes Guld, og især skal Kincha-kiung eller Guldsandsfloden i Jynnan være guldrig*). Mærkelige gamle forladte Guldvaskerier fandtes 1863 paa Mantsjuriets Sydøstkyst. Rejsende havde fortalt om Guldvaskerier, der her dreves af Kinesere, og Russerne sendte da strax en Expedition hertil, men fandt kun „et gammelt Land, som havde haft sin Historie og Guldindustri“. De gamle Arbejder vare af et umaadeligt Omfang, og mange Tusende Mennesker havde været sysselsatte her. Der var Spor af Udgravninger og Ruiner af store Byer og Befæstninger. Alt var imidlertid forladt, tydelig nok paa Grund af, at Vaskerierne vare udtømte; men for 300 Aar siden skal der her have været et eget Rige**).

Som det yderste Land mod Østen nævner Herodot *Indien*, der beskrives som overordenlig guldrigt. Det maa huskes, at Produktionsstederne for de Varer, der ad Verdens vigtigste Handelsvej bragtes fra Landene om det indiske Hav til Landene om Middelhavets østlige Del, for en stor Del vare ukjendte. Derfor blev ikke blot, hvad der frembragtes i selve hine Lande, kaldt indiske Varer, men ogsaa hvad der fra andre endnu fjernere Lande bragtes derhen for at føres videre***). Naar man derfor i nogle af de ældste Vidnesbyrd om den indiske Handel træffer Landet Ofir nævnet som et overmaade guldrigt Land, er dermed ikke givet, at Guldet virkelig opgravedes eller vandtes i selve Ofir. Der har været megen Tvist om dette Lands Beliggenhed; men man har ikke absolut nødig at søge det paa et Sted, hvor der er eller har været rige Guldlejer. Man har villet søge det paa Sejlon, paa Malabarkysten, i Induslandet, i det lykkelige Arabien og i den nyeste Tid paa Afrikas Østkyst, hvor Mauch endog har ment at træffe Levninger efter en igjennem Aartusender vedvarende halvt jødisk Gudsdyrkelse med Ofringer.

*) Landresse, Notice sur l'or et sur la manière de l'employer etc. Journ. asiat. 1823, II, 95-105.

***) Peterm. Mittheil. 1865, 227.

****) Saaledes kaldtes jo ogsaa tidligere den Kaffe, som kom fra det røde Havs Kyster, tyrkisk Kaffe, fordi den bragtes i tyrkiske Skibe. Rhabarberen kaldes endnu tyrkisk Rhabarber, fordi man tidligere fik den fra tyrkiske Havne; den kommer imidlertid fra det indre af Kina. Engelske og franske Silketøjer, der fra Leipziger-Messen gaa til Kaukasuslandene, kaldes dér Leipziger Silketøj. Paa Londoner-Markedet noteres „Bombay Gum-Anime“, en Slags Kopal, som kommer fra Sansibar, men derfra føres til Bombaj. Navnet „Flensborg-Østers“ for Østers fra Slesvigs Vestkyst er et Exempel fra vore egne Enemærker.

*) Ritter, Asien VII, 645.

***) Produktion und Handel v. Chorassan. Peterm. Mittheil. 1864, 8.

****) Rich, Narrative of Kurdistan I, 2, 377 og Ritter, Asien, XI, 96.

†) Dictionnaire de Commerce, 1751, i Artiklen Or.

††) Her. VI, 125.

†††) Her. I, 94.

†*) Ideen I, 2. Abth., pg. 219.

†**) Humboldt, Asie centrale, I, 157 og 389.

Rimeligst forekommer det mig, at Ofir har været et Slags Fællesnavn for Landene om det indiske Hav, ligesom Levanten nu til Dags for Middelhavets østlige Kystlande eller Vestindien og Østindien for store Ø- og Landsamlinger*).

Vist er det, at der fra disse Lande blev bragt store Mængder af Guld. Kong David fik fra Ofir en fabelagtig Mængde Guld, som opsparedes til Tempelbygningen, og Kong Salomo fik ligeledes store Masser hvert Aar** derfra. De gamle Kulturfolk Assyrer, Babylonier, Meder og Perser, ophobede umaadelige Skatte af ædle Metaller. Afgifterne til det persiske Rige løb ifølge Herodots Angivelser op til 14,500 Talenter eller (40 Mill. Kr. om Aaret), som betales dels i Sølv og dels i Guld, — kun Inderne betalte alene i Guld. Hvor meget fik desuden ikke Satraperne og de andre høje Embedsmænd? Satrapen af Babylon havde alene for sig omtr. 3 Mill. Kr. om Aaret. Hos de asiatiske Folk var det almindelig Skik at benytte Guldet ikke blot til Mønter, men ogsaa til Redskaber, Prydelser og især Broderier. Fyrsternes Troner og største Delen af deres Bohave, især hvad der hørte til Bordet, var allerede i Salomos Tid af Guld. Dette fandt ikke alene Sted hos Kongerne, men ogsaa hos Landets Stormænd***). Selv et Nomadefolk som Massageterne lavede sine fleste Redskaber af Guld †).

Et flygtigt Blik paa Sydasien og Landene om det indiske Hav vil vise, at der var Kilder nok til den indiske Guldrigdom. De Guldlejer, som findes langs med det østasiatiske Højlands Nord- og Vestrand, gjenfindes ogsaa ved dets Sydvestrand. Allerede i Oldtiden var Tibets Guldrigdom bekjendt. Herodot fortæller, at Inderne nord for Kaspatyros (Kabul eller Kasjmir) drage ud i en Sandørken efter Guld. I denne Ørken findes nemlig Myrer, som ved at bygge sig Boliger under Jorden opgrave et guldholdt Sand. Dette Sand røve da Inderne, og ved Hjælp af deres hurtige Kameler føre de det bort, inden Myrerne, der ere større end Ræve, men meget hurtige, kunne faa Tid til at samle sig og forfølge dem ††). Dette

*) Heeren, Ideen, I, 2. Abth., 76.

**) Kong. Bog. I; IX, 14,26—28; X, 11,22.

***) Heeren, Ideen I, 1. Abth. 87.

†) Ogsaa uden for Asien bredte i Oldtiden Lysten til Guld og Guldsager sig. Hvis virkelig Massageterne, som det paastaas, have været af gotisk Stamme, viser der sig i deres Luxus med Guld en betydningsfuld Lighed med den, der herskede her i Norden i Oldtiden. Et Blik paa vort oldnordiske Museums Samlinger fra Bronze- og Jernalderen vil vise, at Herodot, hvis han havde kjendt noget til de nordiske Lande, rimeligvis vilde have sagt det samme om den her herskende Guldrigdom som om Massageternes.

††) Her. III, 102—105.

Sagn har holdt sig som troværdigt endog til for faa Aarhundreder siden. Schiern har paavist, at Skuepladsen for denne Gulddrift maa henlægges til Tibet, og at Myrerne ere dette mærkelige Højlands Indbyggere*). Ogsaa de Indere, som røvede Guldet, og som i de senere Beretninger kaldes „Darder“, om hvem Plinius (Hist. nat. VI, 22) siger, at de ere „rigest paa Guld“, har man fundet i et Grænsfolk til Tibet, Daruderne. Nogle indiske lærdes (Panditers) Rejse til Tibet i 1865 har givet Oplysninger om den endnu den Dag i Dag i dette Land bestaaende Gulddrift**). Lejerne, som især ligge i Nærheden af Floden Indus's Kilder, ere overordenlig rige. De rejsende saa bl. a. en Guldklump, som vejede 2 Pund. Ved Tok-Djalung var der en Udgravning med en Bredde af 1—200 Skridt og en Fjerdingsvejs Længde; den havde en Dybde af 25 Fod, og der var dannet Trin, saa man kunde stige ned i den***). Guldprisen var kun 50 Kroner for lidt over 6 Kvint. Foruden dette Guldleje findes der ikke faa andre, hvoraf dog nogle ere forladte, og de omtales allerede i det tiende Aarhundrede †).

Ogsaa ved andre Steder af Indusfloden vaskes der Guld. Ritter siger saaledes, at Fiskere med stor Fordel vaske Guld af Sandet ved Indus og Kabulfloden ††). I de andre Floder i Bengalen synes Guld mængden kun at være ringe. Behm †††) siger i al Fald, at den ringe Mængde Guld, som findes i Tenasserims og Pundjabs Floder, i Bramaputra, Bramini o. fl., ikke staar i noget Forhold til Indiens øvrige Produkter. Plinius taler (Hist. nat. XXXIII, 21) om Ganges som en guldrig Floed, og i

*) Om Oprindelsen til Sagnet om de guldgravende Myrer i Oversigt o. d. kgl. danske Vidsk. Selsk. Forhandlinger. 1873, 73.

**) Erforschungsreise indischer Panditen nach den Goldfeldern von Thibet. Peterm. Mittheil. 1869, 103.

***) Om aldeles lignende Udgravninger fortælles der fra Guldkysten i Guinea. Negrene stille sig op paa Trinene, og Kurvene med den udgravede Jord langes saa fra den lavere til den højere staaende.

†) Schlagintweit-Sakunlünski, Reisen in Indien und Hochasien, III, 48.

††) Da der udtrykkelig bruges Benævnelsen „Fiskere“, anser jeg det for tvivlsomt, om Fordelen er stor. Det er nemlig en almindelig Regel, at saa længe Guldvaskningen giver anstændigt Udbytte, drives den, hvor Vejrlaget tillader det, hele Aaret; men saa snart Udbyttet synker, drives den kun af Fiskere, Bønder eller Hyrder, som paa en vis Tid af Aaret, hvor de ellers ikke have noget Arbejde, kunne være tilfredse med at faa et meget ringe Udbytte af deres Vask. Saaledes drives f. Ex. Guldvaskning i Rhinen, i Sydfrankrig, i Sydaustralien o. fl. a. St.

†††) Geogr. Verbr. der wichtigsten Kulturproducte Indiens. Peterm. Mittheil. 1859, 35.

det ældgamle Rejseværk Periplus tales om Guldgruber sammesteds. Fra *Dekans* Højland meldes der allerede i Oldtiden om Guld. Saaledes nævner Plinius et sikkert i den vestlige Gaatskjæde liggende Bjærg, Capitalia, hvor Beboerne paa Bjærgets Rygside i en lang Strækning havde Guld- og Sølvgruber. Muligvis er dette de samme Lejer, som 1861 fandtes i de sydligere Dele af Præsidentskabet Bombaj. Allerede længe havde man gaaet paa Spor efter, hvorfra alt det Guld kom, som de indfødte anvendte til at smykke deres Gudebilleder og Kvinder med. Efter de geologiske Forhold at dømmes maatte det malabariske Kystland være guldrigt, og Embedsmændene i Darvar og Omegn vidste, at Guldgravere efter Monsunens Ophør gik ind imellem Kapputgud-Bjærgene, for der at knuse og udvaske de Kvartsstumper, som Regnen havde skyllet ned. Fuld Oplysning fik man, da en avstralsk Guldgraver i November 1861 fandt rige Guldlejer i en lille Flod ved Landsbyen Surtur. I Følge Berghaus*) skulle næsten alle Floder i Dekans vestlige Del være mer eller mindre guldførende i et over 2000 Kvadratmile stort Omraade. Ligeledes findes der i Følge samme Kilde Guldsand i Assams talrige Floder; Vaskerierne sysselsatte her 12,000 Mennesker og leverede aarlig 1860 Pund Guld (lidt over 2 Mill. Kr.). Ved Dusiris Udløb i Bramaputra skal i Aaret 1809 Tusende Mennesker have vasket. Disse sidste Guldlejer ere dog vistnok nu til Dels udtømte.

Af ovenstaaende Fremstilling forekommer det mig temmelig klart at fremgaa, at Forindien vel ikke kan anses for at have været et meget guldfrembringende Land, hverken i Oldtiden eller nu til Dags; men der er dog Formodning for, at Frembringelsen har været større tidligere end nu. En anden Sag er det, at flere af Indiens gamle Handelspladser i Oldtiden, ligesom Kalkutta endnu den Dag i Dag, have drevet Mellemandhandel bl. a. med Guldet fra den vidtstrakte indiske Øflod. Indien var desuden allerede i Oldtiden — hvad Plinius stadfæster — saa rigt paa Frembringelser, at det tilbyttede sig ædle Metaller for sine Varer, et Forhold, som til Dels endnu er til Stede. Den indiske Øflod maa i Oldtiden have været særdeles guldrig, og dens Rigdom har vedvaret næsten til vore Dage. Vi ville forbigaa Plinius's Beretning om den fabelagtige Ø Kryse, hvis Jordbund helt skulde bestaa af Guld, og som vist er Halvøen Malakka**), der indtil det 1ste og 2det Aarhundrede efter Kristus var Middelhavsfolkene bekendt som χρυσή νῆσος (den gyldne Ø),

*) Allg. Länder u. Völkerkunde, III, 535.

**) Humboldt synes tilbøjelig til at anse den for Borneo (Kosmos, II, 204). Guldet herfra skal være ført til den store Stapelplads paa Malabarkysten, Muziris.

hvilket Navn senere, da Landet blev bedre kjendt, forvandlede til χρῦση χερσόνησος (den gyldne Halvø). Hos Ptolemæos bestaar det sydlige Bagindien af Sølvlandet (Birma), Guldlandet (Siam*) og Kobberlandet (Annam). Endnu er Guld en ikke uvigtig Udførselsartikel fra Malakka, fra Pahang paa Østkysten, hvorfra det gaar til Singapore. Af de store Øer var Sumatra den guldrigste og allerede gamle Beretninger omtale dette. Beaulieu, der rejste her 1619, nævner fem „Kongeriger“, som leverede meget Guld**). Derimod hedder det hos William Marsden 1811***): „Intet Land har til alle Tider været mere berømt for sit Guld, og om end dets Kilder nu maa regnes for til Dels udtømte paa Grund af Nutidens Havesyge og Arbejde, frembringes der dog endnu ikke saa lidt“. Guldet forekom mest i Landets indre, hvor det udgravedes af Miner. Hollænderne have flere Gange selv prøvet paa at drive disse Miner; men Vejrlaget passede ikke for de europæiske Arbejdere. Et saadant Forsøg gjordes allerede 1682 af Benj. Olitsch†). Ja, hvis Beretningen derom ikke skriver sig fra en Misforstaaelse, have Hollænderne endog ført Kvartsstykkerne hjem til Holland for der at forsøge paa at udsmelte dem ††). Paa Celebes har der været baade Guldminer og Guldvask. Gervaise†††) anfører, at man har fundet Guldklumper af „en Arms Tykkelse“. Med Hensyn til Djava har man i ældre Tid været i Uvished om, hvor vidt der fandtes Guld eller ej; midt i forrige Aarhundrede oplystes det imidlertid, at de indfødte hemmelig bearbejdede Guldminer†). Ogsaa her have Hollænderne tilsat store Kapitaler ved deres Forsøg paa selv at drive Guldminerne. Fra Filippinerne kom der for en 50 Aar siden omtr. 950 Pund eller over 1 Mill. Kr. aarlig, samt fra Montradak paa Borneo 5500 Pund (henved 7 Mill.). Om denne Øs Guldrigdom taler allerede Marco Polo, der kalder den „Java major“. Den samlede Guldudførsel fra det indiske Ørige naaede i Begyndelsen af vort Aarhundrede næsten op til samme Værdi, som Guldproduktionen i de gjenaabnede Lejer i det russiske Rige; siden er den derimod bleven langt ringere. Borneo leverede saaledes

*) Nu til Dags vides der ikke at være Guldminer i Siam.

**) Samling af alle Rejsebeskrivelser, Kbhvn. 1750. XIII, 248.

***) The history of Sumatra, 27.

†) W. Marsden, 169, og Eschels-Kroon: Beschreibung der Insel Sumatra, 1781, 42.

††) Deichmann i Kbhvnske. Vid. Selsk. Skrifter, 11. Del, 1777, 18.

†††) Histoire de Macassar, 21.

†*) Historie der ost-indischen Insel Gross-Java von Waldbaum, 1754.

1849 kun omtr. 350,000 Kr., men senere skal Udbyttet igjen være steget*).

Guldhandelen blomstrede imidlertid i Oldtiden ikke alene i det indiske Havs østlige Dele, men ogsaa i den vestlige Del, langs med *Afrikas Østkyst*. Lige fra Havnen Suakim ved det røde Hav og næsten ned til det gode Haabs Forbjerg strække sig Lande, som dels selv have været guldrige, dels have tjent som Udførselsveje for Guldet fra det indre Afrika. Her ligger Sofala, hvis Navn stilles sammen med Ofirs; her ligge de rige gamle Guldlande Matuka, Monomotapa og Butua paa Syd-afrikas østlige Terrasser, hvor der endog aarlig paa visse Steder er holdt Guldmarkeder. At der allerede i Oldtiden blev udført betydelige Masser af Guld fra disse Lande og maaske ogsaa fra Madagaskar**), er vistnok utvivlsomt, og i senere Tider vedbleve de at staa i Ry for deres Rigdomme. Den store Geograf Leo Africanus omtaler Monomotapas Guldrigdomme i sin „Afrikas geografiske Historie fra det 16de Aarhundrede“ og udtaler den Anskuelse, at Guldet til Salomos Tempel er kommet herfra. Edrisi (1154) siger, at der i hele Sofala træffes Guld, Klumper fra 8 Gram Vægt til 1 Pund***). 1569 udsendte Portugiserne Frans Barreto med 1000 frivillige, som skulde indtage den Egn i Monomotapa, hvor Guldværkerne laa. Under store Vanskeligheder drog han op langs Zambesefloden; men han døde i det indre af Landet. Hans Efterfølger Vasco Homem satte sig vel fast i Landet; men Erobringen blev snart opgivet, især da Bjergværkerne ikke synes at have været saa righoldige, som man havde ventet. Der gik nemlig Rygter om, at der var fundet Klumper paa 12,000, ja! paa 400,000 Dukaters Værdi. Guldet saas endog at „voxe med Barken paa visse Træer lige op til Toppen, hvor Grenene brede sig fra hinanden“ †). Ogsaa i de følgende Aarhundreder tales der om disse Guldlejer ††). Mindet om disse gamle Rigdomme vaagnede for faa Aar siden ved Mauchs Opdagelser 1866 af Guldmarker mellem Limpopo og Zambese, Stedet for det gamle Sofala †††). Man troede at have fundet et nyt Kalifornien, og Expeditioner af Guldgravere afgik allerede derhen fra England. 1871 fandtes end videre Guldlejer i den transvaalske Republik

i Zoutspangsbjerg Distriktet, og nu steg Forventningerne endnu mere. De bleve imidlertid senere slemt skuffede, ligesom der allerede 1870 havde lydt advarende Røster. Edv. Mohr skrev til Petermann*), at der er Guld saa vel i Kwartset som i Alluviet, men ingenlunde i „kalifornisk Forstand“, og Hübner erklærede 1872**), at Kvartsen dernede kun indeholder lidet Guld, vel nok for de vildes Drift, men ikke for Evropæernes. Cohens fagmæssige Undersøgelser i den tidligere transvaalske Republik give ogsaa et ugunstigt Resultat.

Vi have saaledes set, at det indiske Hav i Oldtiden var omringet af guldførende Lande, men at Produktionen alle Vegne er aftagen eller i al Fald kun passer for de indfødte, som kunne nøjes med et langt ringere Udbytte af deres Arbejde end Evropæerne. I Oldtiden førte Handelen disse Skatte over Arabien og det røde Hav til Middelhavsløndene. Stapelpladser i Arabien vare af Vigtighed for Guldhandelen, og dette Land blev derfor ogsaa regnet blandt Guldlandene. Nu til Dags findes der, saavidt jeg véd, ikke Spor af Guld i Arabien; men Muligheden af Guldminer her i Oldtiden kan dog derfor ikke udelukkes***).

Herodots *trede Guldland* er *Æthiopen*, hvorved vi vel nærmest maa tænke os det hele nuværende Sudan i videste Forstand, altsaa Landene om den øvre Nil medregnede. Ligesom der midt i Asien fandtes Lande, der berørte begge Handelsveje, baade den mellemasiatiske og den indiske, saaledes maa man ogsaa antage, at en Del af det æthiopiske Guld, ligesom det sker den Dag i Dag, udførtes over Havnene ved det røde Hav og det indiske Havs Vestkyst, og altsaa blev regnet med til det indiske Guld. En af Faraonernes vigtigste Indtægtskilder var Guldbjergværkerne i *Nubien* i Landet Bedja, nordvest for Abessinien †), som hørte til de ældste og rigeste i Verden. Agatharchides ††) og Diodoros †††) have beskrevet dem som Øjenvidner; den sidste giver endog en tydelig Beskrivelse af Guldets Forekomst her, i det han taler om „den sorte Jord med Gange og Aarer af yderst hvidt Marmor“, hvorved uden Tvivl skal forstaaes Kvartsaarer. Hans Fremstilling af de ulykkelige Slavers Lod,

*) Peterm. Mittheil., 1870, 168.

**) Geognostische Skizzen aus Süd-Afrika. Peterm. Mittheil., 1872.

***) Et nyere Værk, hvori dette Spørgsmaal omhandles, „The Gold mines of Midian“ af Burton, udkommet 1878, har jeg ikke haft Lejlighed til at efterse. Jøderne gjorde et umaadeligt Bytte af Guld hos Midianterne, hvor endog Hestenes Bidsler vare af dette Metal.

†) Heeren: Ideen, II, 2. Abth., 341.

††) De rubro mari i Geogr. min. I.

†††) III, c. 12.

*) E. Suess: Die Zukunft des Goldes, 1877, 328.

**) Dette Land var i Middelalderen netop berømt for sit seje og letsmeltelige Guld.

***) Edrisi, ed. Jaubert I, 65, 79.

†) Saml. af alle Rejsebeskrivelser, 1750. VII, 250.

††) Die südafrikanische Goldregion u. die Transvaal Republik. Unsere Zeit 1869, 365.

†††) Mauchs Reisen im Innern Süd-Afrika 1865—70. Peterm. Mittheil. Ergänzungsheft Nr. 37.

som benyttedes ved disse Gravninger, er aldeles grupvækkende. Gruberne vare saa omfangsrige, at de krumme Gange naaede lige til Havet. Deres Udtømmelse indtraadte ikke i de gamle ægyptiske Herskeres Tid; thi Grækerne gjorde stadig Expeditioner derved for at bemægtige sig dem. De arabiske Skribenter, f. Ex. Edrisi, omtale dem ogsaa jævnlig, saa Benyttelsen har vel endog strakt sig ind i Middelalderen. Nu kjendes kun Stedet, hvor de have ligget*). De ældste Efterretninger om Guldgravning i Ægypten — og maaske i hele Verden, — findes i Folketavlen i Karnak fra Tutmes III's Tid (omtr. 1600 Aar f. Kr.), hvor Landet Maju i Nedrenubien nævnes som det, hvorfra man faar Guld og Virak, samt i en Indskrift fra Kuban, fra Rameses II's Tid (omtr. 1200 f. Kr.). „I det tredje Aar af Rameses — Meri-Amons Regering“, — hedder det — „var Kongen i Staden Memfis for at bringe Guderne et Takoffer. Paa en af disse Dage skete det, se! hans Hellighed sad paa den store Stol af Guld for at føre Forsædet i et Raad angaaende de Lande, fra hvilke Guldet hentes, og for at overveje, om man skulde grave Brønde ved Vejene til Landet Akita; thi i Akita er der meget Guld, men Rejsen derhen er berygtet paa Grund af Vandmangel“. Fremdeles fortæller Indskriften, at Kong Seti I forgyæves havde gravet en dyb Brønd. Fra nu af bleve imidlertid Guldgruberne drevne regelret, og en Papyrus i Turin indeholder en udførlig Plan for Driften**). Herodot nævner et Folk, Makrobierne oven for Ægypten, hvis Land var meget guldrigt***). Mod dem var Kambyses's Tog rettet, og Hensigten var vel nærmest at sætte sig i Besiddelse af deres Guldminer. Bruce anser dette Folk for en Slags Shangallaer, som boede oven for Guldlandet Guba eller Nuba. Heeren mener derimod, at de maa søges ved Havet uden for den arabiske Havbugt. Meroë, den sydligere Del af Nubien, nævnes baade af Plinius, Diodoros og Strabo som guldførende. Igjennem disse Lande drives der nu til Dags ikke liden Mellemandel med Guld†), men i Oldtiden have de uden Tvivl selv frembragt Guldet.

Om *Abessinien* ere Udtalelserne højst afvigende. I ældre Skrifter††) omtales „herlige“ Guldminer i det abessiniske Landskab, Sabansi, hvorfra Negus'en skal have adskillige Millioner om Aaret. Ogsaa i Landskaberne

*) Ved Bjærgtet Allaki, 22° n. B. 51° ø. L.

***) Ifølge Medd. fra Prof. Reinisch til E. Suess: Die Zukunft des Goldes, 310.

****) III, 17—20.

†) Maillet taler i „Description de l'Égypte“, 197, 216 o. fl. St. om Karavanerne fra Sennar, som to Gange om Aaret bringe Guldstøv og andre Varer.

††) Everhardi mundi mirabilis tripartiti, 1689, 3. Del, 997.

Gojame og Damut skal der være meget Guld. Derimod siger Berghaus*), at „Handelen i Abessinien har Guldstøv til Hovedgjenstand; dog findes dette ikke her, men kjøbes i de sydvestlig derfor liggende Lande og sælges saa over Massana. Dog er det aarlig næppe mere end 2000 Unzer Guld“. Gumprecht nævner**) derimod fra Abessinien ikke faa Findesteder for Guld, dels i Flodsandet, dels i Bjærgene. Da Landets geognostiske Beskaffenhed taler for, at der maa findes Guld, ere de sidste Angivelser vel de rigtige; men Sagen forholder sig rimeligvis saaledes, at Guldlejerne næsten ere udtømte og kun bearbejdes i ringe Grad. For Resten have flere nyere rejsende omtalt Guldgruber ved den øvre Nil, især Russegger***), som fandt dem i Darfur i Fasogl. Udbyttet kan dog kun være meget ringe nu til Dags. Videre kunne vi ikke komme det æthiopiske Guld til Livs ad denne Vej. I Uganda ved Ukereve Søen tales ikke om Guld; først helt inde i det inderste Afrika har Cameron for nylig i Katanga, Vest for Bangveolo Søen, set et Kar med smaa Guldklumper, som bragtes ham, for at han kunde sige, hvad det var†). Hele *Nordafrika* med sine Kalkdannelser er usædvanlig fattigt paa Guld. Ved Kartagos Havn findes — som en ren Undtagelse — Guld††), og i Marokko — siger den paalidelige *Høst*†††) — er der mange Guldlejer, men det tillades ikke at arbejde dem. Derimod er der fra Nigerlandene og Senegambien stadig bragt meget Guld til Nordafrika med Karavanerne. Fra Landet Melli gik Karavanerne dels i Retning af Ægypten til Timbuktu†), den store Stapelplads for den indre afrikanske Handel, hvorfra de atter gik i forskellige Retninger til Afrikas Nordkyst†††). Saaledes berettes det allerede af Italieneren Alouise del Kada Mosto, Gambiaflodens Opdager, som 1445 rejste langs den afrikanske Vestkyst. Hensigten med hans Rejse var at søge at aabne en Handel ved Floderne Senegal og Gambia, som den Gang endnu antoges for Grene af Nigerfloden, med de rige Kongeriger Timbuktu og Melli, saa

*) Länder u. Völkerkunde, V, 228.

**) Handbuch der Geographic u. Statistik von Afrika und Australien, 1854.

****) Reisen in Europa, Asien u. Afrika, 1844, II, 311, 726.

†) Cameron, Across Africa, 1877, II, 329.

††) Dureau de la Malle, Recherches sur la topographie de Carthage.

†††) Efterretninger om Fez og Marokko, 1779, 289.

†*) Mavrerne stode i levende Forbindelse med denne By; Moskeen og det kgl. Palads i Timbuktu vare opførte ved en Bygmester fra Granada.

†††) Efter Folkevandringen var Bøhmens Guldlejer og Mavrerens Handel i længere Tid de eneste Kilder til Guld for Evropa.

at man paa den Maade lettere kunde faa Guldet, end naar det gennem de store Ørkener skulde føres til Mavrerne. Netop for ad Søvejen at naa til disse Guldlande, hvis Produkt bragtes til Nordafrika, foretoges senere de gennem lange Tider fortsatte Expeditioner til Senegambien og Guinea. Højest mærkeligt er det, at Herodot*) allerede taler om, at Kartagerne drog igennem Gibraltarstrædet for at købe Guld ved Libyens Vestkyst. Det synes altsaa, som om dette Handelsfolk alt i Oldtiden har søgt at finde denne Søvej**) og virkelig nærmet sig dertil. Det næste Forsøg var forbeholdt de driftige normanniske Kjøbmænd, Ætlinger af nordiske Vikinger, der med lige Dristighed pløjede Havet for Kampens som for Handelens Skyld. 1364 grundlagde normanniske Søfarere Handelspladser ved Afrikas Vestkyst mellem Senegals Munding og Guineabugten. Man byttede Lærred, Knive, Brændevin og Salt bort mod Huder, Elfenben, Gummi, graa Ambra og Guldstøv, ved hvilken Handel der tjentes meget***). 1413 maatte den dog opgives, men kun for en Tid. Saa kom atter Kjøbmændene

*) IV, Kap. 196.

**) Herodot fortæller, at Kartagerne, naar de kom til det paagjældende Land, udløste deres Varer paa Stranden og derpaa gik om Bord paa deres Skibe, hvor de da lode en stærk Røg stige i Vejret. Saa snart de indfødte saa Røgen, kom de ned til Stranden og lagde saa meget Guld ved Varene, som de vilde give for dem, hvorpaa de atter trak sig tilbage. Nu stege Kartagerne ud og saa efter, hvormeget Guld der var. Var det nok, toge de det og sejlede bort; var det efter deres Mening ikke nok, gik de derimod om Bord igjen og ventede, hvorpaa de indfødte kom og lagde mere til. Naar Kartagerne da vare tilfredse, toge de Guldet og sejlede bort. — Det er mærkeligt, at denne særegne Maade at handle paa — man kunde kalde den *stum* Handel — som i Oldtiden synes at have været meget brugt, især i Afrika, har holdt sig langt ned i Tiden. *Cosmas* fortæller, at Guldet i Safu forhandles paa samme Maade, og *Kada Mosto* skriver, at de sorte i Melli vandre en lang Vej med deres Salt for at tilbytte sig Guld derfor ved stum Handel med andre sorte. *Jobson*, der 1620 drog op ad Gambiafloden, hørte ligeledes om et Land *Jaye*, hvorfra Morerne hentede Guldet for Salt ved en saadan stum Handel. De sorte, som Morerne kun vanskelig kunde faa at se, havde langt nedhængende Underlæber. *Movette*, der rejste i disse Egne 1671, stadfæster disse Beretninger, hvorom han har hørt i Marokko; ja endog *Høst* véd 1779 at fortælle, at „Mavrerne ikke gaa ind i Negrenes Land, men begive sig til et vist Sted ved Grænserne, hvor enhver viser sine Varer frem og vexler dem fast uden at lukke Munden op“.

***) Delacroix: *Moeurs, usages et costumes au moyen age*, 1874, 288.

fra Dieppe og Rouen og grundlagde Handelspladser, der senere gik over til det i 1664 stiftede franske „Compagnie des Indes-Occidentales“.

Dette Selskab maatte i høj Grad ønske at opdage, hvor de Lande laa, som frembragte alt det Guld, der ved Mellemandhandel af Malinkerne (Mandingoerne) førtes ud til Kysten. Ofte kom der endog paa én Gang Sendinger paa over 30 Pd. Guld (henved 40,000 Kr.). I Slutningen af det 17de Aarhundrede lykkedes det da Bruë og Compagnon at trænge op langs Senegalfloeden til Kongeriget *Bambuk*, hvor de da fandt en aldeles utrolig Guldrigdom. Ved alle Landets Floder og paa mange andre Steder var der Guldlejer, hvoraf Indbyggerne udvaskede Guldet*). Guldvask har det dog været umulig for Europæerne at grunde her, uagtet Franskmandene 1857 efter mange Kampe satte sig fast midt i Landet. I nyere Tid har dette Kongerige været besøgt af flere europæiske rejsende. Franskmanden *Pascal* var der 1860 og skriver, at alle i dette Land give sig af med Gulddrift, og at der i hele Riget ikke er en Landsby, hvor man ikke vinder Guld af Floden, udtørrede Bække, gravede Brønde eller Skakter. Mændene opgrave Sandet eller Dyndet, og Kvinderne besørge Udvaskningen. Alle *Bambuks* Floder komme fra Bjærgkjæden *Tambavra*, der gaar fra NV. til SØ., og Guldet bliver rigeligere, jo nærmere man kommer hen imod den. Ogsaa Landene *Kondaku* og *Futa Djallon* ved Senegal, samt fornemmelig *Bure* ved en Biflod fra Venstre til Nigeren, ere rige paa Guld.

Denne Rigdom, som vi saaledes finde nord for det Bjærgsystem, der med et fælles Navn kaldes *Kongbjærgene*, gjenfindes ogsaa syd for dem, nemlig paa *Guineakysten* og i de inden for liggende Lande, hvorfra *Vangaras* Guldlejer allerede omtales af *Edrisi* (1154). Medens vi kun kjende overmaade lidt til Gulddriften i disse indre Lande, har den derimod, hvad Kysten angaar, været vel kjendt i en lang Række af Aar. Portugiserne kom 1454 til *Øen St. Thomas*, opdagede herfra *Benin* og kom siden til *Akra* paa Guldkysten, hvor de begyndte at drive en stærk Guldhandel og anlagde Fortet *El Mina*. Dette skal have faaet sit Navn deraf, at Portugiserne her for første Gang indkjøbte Guld, vundet ved Bjærgværksdrift, medens de tidligere kun havde faaet Guld, udvasket af Flodsand. I Slutningen af det 16de Aarhundrede tabte Portugisernes *Enevælde* sig i disse Egne, og efterhaanden fik Franskmand, Hollændere, Engleskmænd og Danskere Del i Handelen. Navnet *Guldskysten* for den Del af Kysten,

*) Alm. Historie over Rejser til Lands og Vands, 1749, III. B., 298.

som gaar fra Floden Kobre til Rio Volta, skyldes dog Portugiserne. Her findes, eller rettere sagt fandtes, meget Guld, hvilket derimod ikke var Tilfældet paa de andre Dele af Kysten, f. Ex. i Sierra Leone, skjønt der vist nok ogsaa her er drevet Handel om Guld, men kun om det, der kom fra det indre Land. Ved El Mina dreves Guldhandelen i saa stort Omfang, at Portugiserne ikke vilde aabne deres Pakhuse, med mindre der paa een Gang bragtes 400 Unzer Guld (o: 30,000 Kr.)*). En dansk General paa Kysten havde en i Bjærget Tafu udvundet „Guldstang“, som vejede 163 Unzer, og naar Negerkvinderne gik til Dans, havde de ofte 200 Unzer Guld, Mændene stundum endog 300 Unzer paa sig som Prydelser. Selv af det Gulvsand, som fejedes ud af de danske Forter, kunde gamle Negerkvinder med Fordel vaske Guld**). Blandt de indre guldtrige Lande nævnedes Gaman, Diakara og Vassava, men i andre vandtes Guldet derimod kun ved Handel. Asjanti har en Flod, hvor i sin Tid 8—10,000 Slaver to Maaneder af Aaret vaskede Guld. De engelske Tropper, som 1874 drog mod Kumassi, Hovedstaden i Asjantiriget, traf paa talrige Skakter i Flodernes Alluvier. Ofte var der saa mange, at de hindrede Fremrykningen, og alle Officererne erklære, at Guldsmængden endnu ikke var ringe***). Hvilken Vigtighed Guldudførselen fra Guineakysten har haft, ses deraf, at Engleskmændene imellem 1832—34 aarlig i Gjennemsnit udførte fra Sierra Leone $1\frac{1}{3}$ Mill. Kr., og hele Guldudførselen til England fra de britiske Besiddelser paa disse Kyster lige fra Senegal til Angola var den Gang omtr.

*) Alm. Historie over Rejser til Lands og Vands. V. B., 157.

***) Rømer: Nachrichten von der Küste Guinea, 1769, 151.

***) Glover i *Proceed. Roy. Geogr. Soc.* 1874, XVIII., 290.

48,000 Unzer (over $3\frac{1}{2}$ Mill. Kr.)*). Den aarlige Guldudførsel til alle Lande fra Guldkysten ansloges 1846 til 100,000 Unzer (7 Mill. Kr.). Indtil 1874 var Udførselen af Guld fra Sierra Leone og Guldkysten vaklende og ganske afhængig af Forholdet til Asjantierne. I Decenniet 1854—63 naaede Sierra Leone sit Maximum i 1860 med 800,000 Kr. og Guldkysten sit i 1861 med $1\frac{1}{2}$ Mill. Kr. Hele Udførselen nu til Dags kan ikke anslaaes højere end $1\frac{1}{2}$ Mill. Kr. — Øst for Nigieren kjendes ingen Guldlejer. Som Mønt bruges her den indførte Maria Theresiadaler, sjældnere den spanske Daler, Kurdien eller Penge-muslingen (2500 paa en M.-Th. Daler), Bomuldsskjorter, Stykker af Bomuldstøj eller Salt, hvilket vidner om, at Guldet ikke er kendt her. Ved Sydafrikas Vestkyst i de portugisiske Besiddelser træffes ogsaa Guld, men de derværende Lejer ere kun lidet kendte; de forekomme især i Angola.

Af ovenstaaende Oversigt over Guldlejerne i de Lande, hvorfra man i den herodotiske Oldtid især hentede Guldet, fremgaar det, at saa vel Asien som Afrika ere meget rige paa Guldlejer, at mange af disse vel endnu ikke ere udtømte (Gjenoptagelsen af den sibiriske Guld-drift vil først senere blive omtalt); men at Driften dog paa de fleste Steder er gaaet tilbage, og i ethvert Tilfælde kun kan drives af Evropæere med Udsigt til større Udbytte, naar de energiske Fremgangsmaader tages til Hjælp, som i de senere Aar ere komne i Brug i Californien, og hvorved umaadelige Masser af guldholdig Jord kunne udvaskes i forholdsvis kort Tid. At imidlertid Forholdene paa mange af de Steder, hvor den gamle Verdens Guldlejer findes, slet ikke egne sig for disse Fremgangsmaader, maa vistnok anses for afgjort.

*) L. F. Rømer: Nachrichten von der Küste Guinea, 21 og 231.

Kulien i Hongkong,

af Emil Hansen i Newcastle.

For den fremmede, som første Gang kommer til den store prægtige, amphitheatralsk liggende By Victoria paa Nordsiden af den 32 Mile store Ø Hongkong, bliver Hovedindtrykket en Følelse af Beundring for det engelske Kolonisationssystem, som uden Tvivl her har gennemgaaet en af de vanskeligste Prøver, i det der af en øde, næsten utilgængelig Klippeø med et usselt, kinesisk Fiskerleje

er frembragt en blomstrende Koloni, et af Midtpunkterne for den uhyre kinesisk-evropæiske Handel og en By af Paladser med prægtige Haver og Anlæg, — og alt dette kun i Løbet af nogle og tyve Aar. Har man opholdt sig nogen Tid paa dette Sted, og er man daglig i Stand til at iagttage de indfødtes store Dygtighed, Flid og Ihærdighed, fatter man bedre, hvorledes det har været